

Կաղը Վկադիվոստոկ բաղադրմաքվում է Ասիհական-խաղաղօվկյանոսյան և Տիգրան Մանուկյան անունու համագործակցության մեջ մասնակի առաջնորդների 24-րդ գագաթնաժողովում: Այդ գագաթնաժողովին նաև նակագելու են խանճեկ մետուքունների նախագահներ եւ Վաշինգտոնի: Ի՞նչ կապ ունի հեռավորակեցնելու այս իրադարձությունը Հայաստանի ու Հարավյանի Կովկասի հետ: Շատ դարձ: Այդ գագաթնաժողովի երկու մասնակիցներ՝ Ռուսաստան ու Չինաստանը, մեր խուռագույն առեւտրանետական գործընկերներ են: Հայ-ռուսական և Տիգրան Մանուկյան անունու համագործակցության ցուցանիշները քաջ հայտնի են: Հայաստան-Չինաստան առողջապահության ծավալները 2011 թվականին կազմել են 421 ռաջ: Այն ժամանակ էր, որ ամերիկյան նշանավոր բաղադրմաքվածքները բժիշկներ էին ուսումնասիրության ենթակեց Չինաստանի և Տիգրան Մանուկյան եւ Վաշինգտոնի առաջագայնական հեռանկարները, կանխատեսելով, որ Չինաստանը կափի նրգել ԱԱԾ-ի հետ սահմանական բացարձակ ցուցանիշների առումով, աղա բաղադրմական իմաստով նրան չի հաջողվի մոտակա տասնամյակներում «խարիսխը աշխարհում ձեւավորված հիերարխիան» եւ ԱԱԾ-ն կարունակի համաշխարհային առաջատարի իր դերակատարությունը: Բժիշկներու եղանակացություններից հետո Չինաստանը դարձավ ԱԱԾ-ի մեծությամբ եւկրող Տիգրան Մանուկյան գործընկերը, իսկ անցյալ տարվա վերջին եռամսյակում Չինաստանը

Կիանոսյան տարածաւողանի անբաժանելի ու կարեւոր մասնիկ։ Բացարձակ ցուցանիշներով աջի միտում ունեն այդ տարածաւողանի երկրների մեծ մասի առեւտրանստուական հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ, իսկ Չինաստանն այսօր աշխարհում նոր խոռոչագույն առեւտրական գործընկերն է։ Ակնհայտ է, որ հետխորհրդային իրողություններում ռուս-չինական բարդ եւ բազմաբնույթ փոխհարաբերությունները ձեւակերպելու ուղղորդելու կարիք կար։ Աշխարհն այլևս բազմակենտրոն է, եւ Ռուսաստանը ու Չինաստանը նոր աշխարհակարգի զգողության եւ ազդեցության հիմնուրույն բեւեռներն են։ Ռուսաստանում այժմ ընթանում են Վաղիմիր Պուտինի երկրորդ նախագահության արտադին

ման հեռանկարների բնարկումը
Ռուսաստանի, Ղազախստանի և
Բելառուսի միջեւ ձեռավորվող Եվր
արքական միությունը կարող է
լուրջ հետարքություն ներկայացնել
իրեւ հոմքի եւ ապրանքների տես
դափոխության ամենաճաշչելի
միջանց, առնվազն կասկածի
տակ դնելով հետխորհրդային ժա
մանակների այն ծրագրերը, որոնց
նորատակը հոմքի եւ առաջին հեր
թի վառելիքի տեղափոխումն է
Ռուսաստանը շրջանցող այլուն
րանքային երթուղիներով:

այսին միջանցքը Հայաստանի համար իրական այլընթանի չի ունենա միայն այդ դեղովում: Եվրասիական միջանցքի դերը կարող է մեծանալ նաև կես տարի հետո, եթե Ղազախստանում շահագործման կանաչներ երկարուղու նոր մայրուղին, որը կվաղվի իրանական երկարուղու հետ: Այդ ժամանակ էլ արդիականություն եւ նոր հնչեղություն կսահա իրան-Հայաստան երկարուղու ժինարարության հարցը»: Այսդիսով, եթե նույնիսկ իրականանան Ռուսաստանի ձգտումներ՝ կաղված Ասիական-խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանում սննդսության զարգացման եւ համաշխարհային սննդսության մեջ նոր դեր մեծացման գլոբալ ակնկալիթերի հետ, ապա Հայաստանի, ինչպես

Նախանձ շարժող զարգացումն ու դրա զայթակողիչ հնարավորությունները

ԱՐԱՄ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

Եթե ԱՄՆ-ի աղքամաշրջանառության ծավալները նույնիկ հավասարվեցին: Այսօր աշխարհում համարյա ոչ ոք չկասկածում, որ մոտավորապես 2030 թ. Զինասա-սանը կինդի աշխարհում խուռա-գույն աղքանի արտահանողն ու արտադին ներդնողը: Զինասանի եւ ճաղողնիայի սնտեսական նր-ցակցությունը, փաստուեն, ձեւա-կորեց մի նոր միջավայր, որտեղ այ-սօր շարունակում են զարգանալ Քարավարելեցան Ասիայի «սնտ-սական նոր հակաները»: Ասիա-կան-խաղաղովկիանոսյան սա-րածաշրջանի դիմանիկ սնտեսա-կան զարգացման տևանելի հե-ռանկարն այնքան ակնհայտ է, որ ճանաչված ռուս բաղաբանեց-րից մեկը բանաձեւել է. «Այսօ-քը ըլորդ հականում են, որ ներմնելը ճիշտ է Մրելելում, իսկ ծախսելը՝ Մրելնութենում»: Այդ տարածաշրջա-նի նոր հականերից մեկն էլ հնդո-ւթիան է, որն իսլամական հա-մագործակցության կազմակեր-տության խուռագույն անդամն է, եւ որի հետ երկխոսություն չվարելն այլևս անհնար է: Քենց այդ դաս-ձառով էլ Քայասանը ծրագրում է մոտ աղաքայում դեսպանատուն իհմնել Զակարայում, ինչպես որ հայսարքել է այդ ճամփի Քայա-սանի արտօնութեանախարար:

Նաեւ Հարավային Կովկասի մյուս Երկրների համար Եվրասիական միջանցի դերը ուս ավելի գրավիչ եւ կարտուրված կիմի, երբ դրական տեղաշարժեր լինեն սառեցված հակամարտությունների կարգավորման գործում: Առավել ես, եթե Հարավային Կովկասի դեռևթյունների հարաբերությունները Զինասամի ու նրա հարեւանների հետ բաձրանան այսպիսի ճակարդակի, երբ ուրաք աղբանափոխանակության եւ առեւտրի հետ մեկտեղ կսկսեն իրականացվել ժամանակակից ընտեսական ծրագրեր: Այս մասին, իմ հջայլոց, սկսել են խոսել փորձագետները:

Դայաստանը բարձր ճակարդակի հարաբերություններ ունի ԱՄԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մօսական անդամ Զինասամի հետ: Զինասամի դիրքությունները Հայաստանին հուզող արտաքին բաղաբան հարցերում միշտ եղել են հավասարակշռված եւ բարյացակամ: Դաշնայլով Դայաստանի առաջատար առեւտրանեսական գործընկերներից մեկը Ռուսաստանի Դաշնությունից եւ Եվրոպական միությունից հետո, Զինասամը հանգիս, բայց հետևողականութեն շարումակում է մեծացնել իր համագործակցությունը մեր Երկրի հետ: Որու Վելութարաններ նոյնիսկ հնարավոր են համարում համագործակցության նոր ոլորտների մերառումը, ինչպիսիք են օրինակ՝ ռազմատեխնիկականը կամ նորարարությունները:

Ինչեւ, թե՛ Զինասամի, թե՛ ճամդոնիայի, թե՛ Հարավային Կորեայի հետ Հայաստանի համագործակցության խանաճյա փորձը մեծ դասեր ու մեծացնող փորձառություն է դարումակում: Ահա թե ինչու, հետեւելով Վլադիմիր Լուսին հավաքված Արեւելի առաջնորդների ասուլյաներին ու շարժութեակի, մենք կմտածենք մեր զարգացման դեռեւ չօգտագործված հնարաւորությունների մասին:

ԱՐԵՎԵԼՔԻ ՏՈՏԵԱԿԱՆ ՆՐ ԽՈՂԱՆԵՐԸ

Որ ճամդնիան աշխարհի ամենազարգացած և մեծագույն հսկանելի է՝ գիտեն բոլորը: Որ Զինաստանը սկսել է գերազանցել ճամդնիային արտադրության, արտահանման եւ արտաքին ներդրումների ոլորտներում, աշխարհի ուսադրությունը լրջորեն սկսեց առավել ճայց և առաջնահանություն:

թյան չափանիշների համեմատական ուսումնասիրություն՝ ուսանողների սոցիալական և ընտեսական դպրամանների, ուսուցման ձեւերի և եղանակների, ինչպես նաև միջազգային շարժունակության վերաբերյալ։
ԿԳ նախարարության նախակցությունը «Եվրոսուլեենս» հիմնարորդ կոնսորցիոնի աշխատանքներին հնարավորություն է տալիս ստեղծելու ուսանողների մշտադիման չափերի մեխանիզմներ եւ գործիքներ, ինչպես նաև աղափովում է ՀՀ բարձրագույն կրթության միօպազմագաման շառանակի ուն-

լայնմումը եւ ակտիվ հաճագործակցությունը Բոլոնիայի գործընթացին անդամակից Երկների հետ։
Բացման նիստին մասնակցեցին
ԿԳ նախարար Արմեն Առոյանը,
ԱՊԴ Երկների կրթության հարցերով խորհրդի նախագահ Վասիլի
Սարգսյանը, ինչպես նաև լատասախանառութե՛ր՝ Ռուսաստանից, Ղազախստանից, Ուկրաինայից, Բելառուսից։ ԿԳ նախարար խորհրդատողվի բացմանն ասաց. «Մասնակցությունը «Եվրոսուլեհեն» հիմքերով կոնսորցիոնի աշխատանքներն ինարամընդունվելու և սահ

ստեղծելու ուսանողների մշատի
տական չափելի մեխանիզմներ ե
գործիքներ: Սա կատահովի նաև
ՀՀ բարձագույն կրթության միջազ
գայնացման շրջանակի ընդլար
նումը եւ ակտիվ համագործակցու
թյունը Բոլինհայի գործընթացի
անդամակից Երկրների հետ: Ծառ
գիր սպասվածից մեծ է Եղել, բա
նի որ այս ծեւով Հայաստանի միջոց
ով բացվել է տառուհան ԱՊԴ Եր
կրների համար՝ Շերգավելով այ
կարեւոր հետազոտության մեջ»:

թյան նախարարությունը, «Եվրուստուդենտ» միջազգային կոնսորցիոնը, Դանովկերի Բարձրագույն կրթության հետազոտությունների ինսիտուտը, Վիեննայի Առաջավոր հետազոտությունների ինսիտուտը եւ Վ. Ֆրյուստվի անվան մեծական լեզվաբանական համալսարանը:

«Եվրուստուդենտ»-ը ստեղծվել է 1999 թ.՝ նոյաբակ ունենալով աշակերտ Բոլոնիայի բարեփոխումներին եւ նոյասել Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածի ստեղծմանը:

